

--	--	--	--

GYŰJTŐ: DR. HENKELY GYULA	
GYŰJTÉS IDEJE: 1987.	
TART.: FELJEGYZÉS A TAPSONYI ETNIKAI EMELÉK-	
TÁRI VÁZGALATOK ELŐLETES EREDMÉ-	
MEIRŐL	<u>XX</u>
FŐLORÁSI MUTATÓ: TAPSONY	
SEGDMUTATÓ:	
LELTÁRRAJZ:	

---

1 lap

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

PAPÍRIPARI VÁLLALAT

KISKUNHALASI GYÁRA

Feljegyzés

Somogy Megyei Múzeum
 NA-1993.
 Kézirati előzetes

a tapsonyi etnikai embertani vizsgálatok előzetes eredményeiről

Az 1987. évi tudószürésekkel párhuzamosan a tapsonyi Művelődési Házban etnikai embertani vizsgálatokat végeztem. Az őslakos, illetve a környékbeli magyar szülőktől származó 24-60 évesek tanácsai dolgozók irányítása mellett általános iskolás tanuló kísérték az embertani vizsgálat céljára kijelölt helységbe. Összesen 75 fenti korbéli személy vizsgálatára került sor, akik közül 42 a férfi és 33 a nő. A vizsgáltak tipológiai megoszlása az alábbi /összehasonlítás céljából megadom a dunántuli és az ősszmagyar megoszlás %-ait is, az utóbbit 24.399 magyar felnőtt vizsgálatára alapján/. %-ban:

	turanid	pamiri	előázsiai	dinári	urali	mongoloid	kelet- balti	keleti mediterrán
Taps.	33.3	17.3	4.0	6.7	0.0	1.3	2.7	5.3
Dun. á.	35.5	17.2	3.3	8.2	0.1	0.7	4.0	4.3
Magy. á.	28.7	10.1	6.4	5.3	0.1	0.9	5.0	3.8

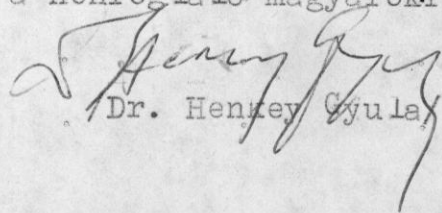
	gracilis mediterr.	atlanti mediterr.	északi	cromagnoid	lapponoid	alpi	erősen kevert /x/
Taps	0.0	0.0	0.0	0.0	1.3	0.0	28.0
Dun. á	0.5	0.3	0.2	0.3	1.0	1.8	22.7
Magy. á.	0.9	0.1	0.5	0.5	1.9	2.5	33.2

A fentiek alapján megállapítható, hogy a tapsonyiak jól, a dunántuli átlagnak megfelelően őrzik a honfoglaló magyaroknál két leggyakoribb típus, a turanid és a pamiri embertani jellegeit. A törökös magyarokkal kapcsolatba hozható turanid, pamiri, előázsiai és mongoloid típusok együtt Tapsonyban 55.9 %-ban mutathatók ki ami a dunántuli magyar átlagnak felel meg, az ősszmagyar átlagnál nagyobb. Ennek oka, hogy az oszmán-török megszállás alatt a magyar őslakosság nagyobb mértékben maradt fenn, mint az Alföldön és a Palócföld déli részében, így kisebb mértékben került sor a Dunántulon telepések érkezésére a 18. sz. elején, ezen felül eddig a dunántuli muzeológusok túlnyomóan olyan községeket választottak ki, melyekben az őslakosság a dunántuli átlagnál is nagyobb mértékben maradt fenn, így a tapsonyiak között is szinte teljes egészében magyar családnevekkel találkozhatunk mind apai, mind anyai ágon. A finn-ugor réteggel kapcsolat-

ba hozható

ba hozható típusok és formák közül az urali nem volt kimutatható, a lapponoid 1.3 %, a keletbalti típusnak finn-ugor jellegű formái 2.7 %-ban voltak észlelhetők, így a finn-ugor jellegűegyüttesek aránya összesen 4.0 %, a keletbalti típus szláv ^{régi} formái, valamint a germánoknál és szlávoknál gyakori északi és cromagnoid típus Tapsonyban nem voltak kimutathatók. Bartucz 1938-ban úgy vélte, hogy Dalmácia őslakoival, az illirekkel, illetve délszláv nyelvű utódaikkal kapcsolatba hozható dinári típus aránya a Dunántul déli és délnyugati részében jelentősen emelkedik a magyar átlaghoz képest, de ez az emelkedés a dunántuli átlaghoz képest is kisebb mértékben érványos, sőt a 6.7 %-ban kimutatott dinári típuson ^{belül} a Dunántul déli és délnyugati részében meghatározható az a keleti dinaroid forma, mely az alán-szarmata eredetű jászoknál és kaukázusi oszétéknél is észlelhető és a Dunántulon is valószínűleg a kabarok alán eredetű rétegéhez kötődik. A dunántuli átlagnál kissé nagyobb mértékben volt meghatározható a keleti mediterrán jellegűegyüttes, mely Somogy megyében túlnyomóan a türkméneknél gyakori transzkáspi változathoz sorolható. Az előázsiai típus előfordulása is kis mértékben meghaladja a dunántuli átlagot és éppen a honfoglaló magyarokra jellemző átlagban volt meghatározható.

Kecskemét, 1987. XI. 2.

Dr. Henkegy Gyula